

SARSINTI

Thomas Bernhard'ın *Sarsıntı* adlı eserinde yaşıyormuşçasına yine sarsıntılarla dolu bir günün sonundayım. Derslerim bitmiş, karnım tok, yurda dönüyorum yokuş yukarı. Çimlerin önündeki banklar ya birbirini seven çiftlere ya da çok düşünenlere eşlik ediyor. Ben ise çoğu zamanki gibi ikinci kategorideyim yeniden. Şehrin ışıkları, kapitalizm, bana gövde gösterisi yaparken fikirlerimle ve duygularımla yalnız kalmaya çalışıyorum yine sarsıntılarla dolu bir günün sonunda. İlk defa o gün anlayabiliyorum şu kısa sözün anlamını: “Cahillik mutluluktur.” Oysa daha çocukken çok küçümsemiştim bu sözü basitliğinden mütevellit. Meğer öğreneceğim çok şey vardı; basitlik belki de sadelikti, özdü ve anlamamıştım bu sözlerin niteliğini çocukken. İlk “sarsıntımı” hatırlıyorum. İlkokul yıllarımda Manisa'nın köy sayılabilecek kadar küçük bir ilçesi olan ve *Sarsıntı*'daki tasvirlerle benzeyen Sarıgöl'de yaşamıştım. “Sarsıntılar” hedef demekmiş, ağır kararlar demekmiş o gün anlamıştım okul servisiyle sıcak evime dönerken. Tabii o zamanlar sıcak bir evim vardı içinde huzur olan, şimdi ne kadar dağılmış olsa da. Yurt yerine eve servisle dönüyordum o yıllarda. Özel bir çocuğu ilk gördüğüm an, Nietzsche nasıl yaralı ata sarılıp ağlamaya başladıysa ve tüm hayatı değiştiyse benimki de öyle değişmişti o gün. Çok büyük sözler verdim kendime: O çocuğa tıpkı benimki gibi şanslar vereceğime, dünyayı değiştireceğime, annemi kurtaracağıma, dünyayı anlayıp üreteceğime dair sözler... Bu sözleri verdiğimde 3218 hafta vardı daha ölümüme.

Lise yıllarımda yaşadığım “sarsıntılar” silsilesi ise yine değiştirdi hayatımı. Sarıgöl gibi küçücük bir şehirden Kadıköy sokaklarına... Yürürken gördüğüm sefil insanlar, hayatlarını kazanmayı çalışan çocuklar, köpekler, varlıklı insanların lüks restoranlarında şişene kadar yedikten sonra kopardığı kahkahalar... Bunların hepsini bir gün içinde görmemiştim ben hiç daha önce. Dünya böyle bir yer miydi? Bu kadar karışık mıydı her şey? Peki, o zaman ben nasıl düzeltecektim etrafımdakileri? Nasıl kurtaracaktım annemi, o çocuğu? Nasıl dünyayı anlayabilirdim ki ben o saatten sonra sadece 2768 hafta kalmışken yalnızca önümde...

Dünya gerçekten düşünenlere, belki de ekmek kazanmaktan fazlasını yapabildiği için zamanını böyle geçirmeyi seçenlere yalnızca bir “sarsıntı”. Moda sahilinde sahipsiz köpekleri severken, koşuşturan çocukları izlerken ve dalgalardan kopup gelen tuzlar saçımı okşarken çok fazla şey düşünüyordum gelecekle ilgili. 2664 hafta varken önümde daha fazla “sarsıntı” yaşamamaya kararlıyđım. Art’ın *Üzüntü* adlı eserindeki figür kadar sarsılmış ama bir o kadar da kararlıyđım ışığa doğru. Moda sahilinden zar zor gözükse de Boęaz’da tura çıkmış tekneler ve gecekonduar aynı karedeydi yine. Ama ben onca “sarsıntıdan” sonra alışmışım bu karşıt imgelere aynı anda maruz kalmaya. Alışmış olmam ise çok daha büyük bir “sarsıntı”... Ne yani pes edip, her gözlemlediğimde bana mide bulantıları yaşatan “o” dünyanın yalnızca bir parçası olup başkalarına mı yaşatacaktım aynı sarsıntıları? Hayır. Ben dışarıdayđım. Ben “sarsıntı” yaşadığım için mutlu olmalıyđım ve “sarsıntı” yaşayamayacak kadar sarsılmış ve pes etmiş insanlara borcumu böyle ödemeliyđim. Düşünüyordum yine fazlasıyla... “Cahillik mutluktur.” belki ama ben düşünüp etrafımı değiştireceğim. Daha çok şey öğrenmem gerek diyordum o haftalarda.

Bankta otururken kafamdan geçmişteki “sarsıntılarım” geçiyor. Geçmişten bugüne kadar hızla geldim. 2496 haftam kaldı geriye yalnızca. Gözlemlediğim şey ise benim “sarsıntılara” daha da boyun eğdiğim haftalar geçtikçe. Şimdi ise yalnızca başkalarının yönlendirdiği, kurallarına dahi karar veremediğim bir dünyada belki de sonuna kadar köleleşmeden önceki son haftalarımı yaşıyorum. *Sarsıntı*’nın başkarakteri olan doktorun ve oğlunun yaşadığı sarsıntılar bana da kendiminkilerini sorgulatıyor o günün akşamında. Yine insanların yarattığı şehir ışıklarının yıldızlara ve doğaya meydan okuduğu bir günün akşamı o akşam. Yönümü bulmam bile imkânsız artık yıldızlara bakarak galiba. İnsanların yarattığı, bana mide bulantısı yaşatan; aynı denizde hem şampanya şişesi hem de faili meçhul cinayetlerin kurbanı çocukları yüzdüren insanlığın yarattığı ışıklara bakarak yönümü bulmam gerekiyor artık. Yıldızlar kayboldu, “sarsıntılar” daha da büyüdü. Karşımdaki güç, dünya, o kadar büyüdü ki değiştirebilir miyim onu bilmiyorum gözlerimden yaşlar süzülürken bankta. Ya anneme verdiğim sözler ya servisteki o özel çocuk? Onlara ne olacak? “Sarsıntılar” devam edecek benim için ondan eminim. Onlara ise ne olacak bilmiyorum. Belki de benim daha da fazla “sarsıntı yaşamam” için bu dünyada birer figür olarak kalacaklar.

Bernhard'ın başkarakterleri de nereye gitseler bir sarsıntıyla baş başa kalıyorlardı. Bir doktor ve oğlu... Gördükleri caniliklerden, karşıtlıklardan ve sefillikten... Sarsıntılar hiç bitmeyecek onu biliyorum yalnızca. Ancak aynı doktor ve oğlu gibi o karşıtlıklar dolu karelerin, sahnelerin içinden sanat ve tasvir çıkarmaya, bu dünyayı daha yaşanabilir bir yere getirmeye ve anlamaya devam edeceğim. Belki çok değiştiremeyeceğim bunca sarsıntıdan sonra. Yine de o çocuğun elinden tutabilir, anneme daha güzel günlerin sözünü verebilirim. Belki sefilliği ve caniliği bitiremem ama şunu biliyorum ki yaşadığımdan daha az “sarsıntıyı” etrafımdakilerin tecrübe edeceğini garanti edebilirim. Hepimizi sarsan kimimizi dizleri üstüne çökerten bu dünyada başkalarının daha az sarsılmasına neden olurken kendim daha dik duracağım. Daha ölümüne binlerce hafta var.

Kaynakça:

Bernhard, Thomas. *Sarsıntı*. Çev. Esen Tezel. YKY Yayınları, 2024. Baskı.
Art, Flory. *Sadness*. 2018. Resim.

